

TRUY CẬP GROUP

<https://www.facebook.com/groups/kythihptqg/>

Để nhận tài liệu ôn thi THPTQG miễn phí

AMINOAXIT

Aminoaxit : là hợp chất hữu cơ **tạp chức** mà phân tử chứa **đồng thời** nhóm $-NH_2$ và $-COOH$

Công thức tổng quát : $H_2N-R-COOH$ hoặc $R(NH_2)_m(COOH)_n$

+ $m = n$: dung dịch gần như trung tính, không làm đổi màu quỳ tím.

+ $m > n$: dung dịch có môi trường bazơ, làm quỳ tím hóa xanh, dung dịch **phenolphthalein** hóa **hồng**

+ $m < n$: dung dịch có môi trường axit, làm quỳ tím hóa **đỏ**

Tính chất vật lý : Aminoaxit là những chất rắn ở dạng tinh thể không màu, vị hơi ngọt, nhiệt độ nóng chảy cao và dễ tan trong nước.

VD1 : Công thức tổng quát của các amino axit là:

- A. $R(NH_2)(COOH)$
- B. $(NH_2)_x(COOH)_y$
- C. $R(NH_2)_x(COOH)_y$
- D. $H_2N-C_xH_y-COOH$

VD2 : Cho quỳ tím vào 2 dd sau: (X) H_2N-CH_2-COOH ; (Y) $HOOC-CH(NH_2)-CH_2-COOH$. Hiện tượng xảy ra ?

- A. X và Y không đổi màu quỳ tím.
- B. X làm quỳ chuyển xanh, Y hóa đỏ.
- C. X không đổi màu, Y hóa đỏ.
- D. X, Y làm quỳ hóa đỏ

VD3 : Cho quỳ tím vào mỗi dung dịch dưới đây, dung dịch làm quỳ tím hóa xanh là?

- A. CH_3COOH
- B. H_2N-CH_2-COOH
- C. $H_2NCH_2(NH_2)COOH$
- D. $HOOC-CH_2-CH_2-CH(NH_2)-COOH$

VD4 : Aminoaxit là hợp chất hữu cơ trong phân tử chứa:

- A. Chứa nhóm amino.
- B. Chứa nhóm cacboxyl.
- C. Một nhóm amino và một nhóm cacboxyl.
- D. Một hoặc nhiều nhóm amino và một hoặc nhiều nhóm cacboxyl

VD5 : Cho các chất H_2N-CH_2-COOH (X) ; $H_3C-NH-CH_2-CH_3$ (Y);
 CH_3-CH_2-COOH (Z) ; $C_6H_5-CH(NH_2)COOH$ (T);
 $HOOC-CH_2-CH(NH_2)-COOH$ (G) ; $H_2N-CH_2-CH_2-CH_2-CH(NH_2)-COOH$ (P).

Aminoaxit là chất:

- A. X, Z, T, P
- B. X, Y, Z, T
- C. X, T, G, P
- D. X, Y, G, P.

VD6 : Cho dd của các chất riêng biệt sau: $C_6H_5-NH_2$ (X₁) ; CH_3NH_2 (X₂) ; H_2N-CH_2-COOH (X₃);

$HOOC-CH_2-CH_2-CH(NH_2)-COOH$ (X₄) ; $H_2N-(CH_2)_4-CH(NH_2)-COOH$ (X₅)

Những dung dịch làm giấy quỳ hóa xanh là:

- A. X₁; X₂; X₅
- B. X₂; X₃; X₄
- C. X₂; X₅
- D. X₃; X₄; X₅

VD7 : Cho những tính chất : (1) chất lỏng ; (2) không màu ; (3) tan tốt trong nước ; (4) lưỡng tính ; (5) phản ứng với

axit ; (6) phản ứng với kiềm ; (7) phản ứng với ancol ; (8) làm quỳ hóa đỏ. Những tính chất **không** phải của amino axit có số nhóm NH₂ bằng số nhóm COOH là

A. (2), (3), (7)

B. (4), (5)

C. (1), (8)

D. (1), (2), (3)

ĐỒNG PHÂN – DANH PHÁP

$\text{H}_2\text{N}-\text{CH}_2-\text{COOH}$ (aminoaxit đơn giản) Hay CH_2 <div style="display: inline-block; vertical-align: middle; margin-left: 10px;"> $\begin{array}{l} \diagup \text{NH}_2 \\ \diagdown \text{COOH} \end{array}$ </div>	Axit aminoaxetic / Glyxin (Gly) Axit amino etannoic
$\text{CH}_3 - \text{CH} - \text{COOH}$	Axit 2-aminopropanoic / Alanin (Ala) Axit - α -aminopropionic
$(\text{CH}_3)_2\text{CH}-\text{CH}(\text{NH}_2)-\text{COOH}$	Axit - α -aminoisovaleric / Valin (Val)
$\text{HOOC}-\overset{\text{NH}_2}{\text{CH}_2}-\text{CH}_2-\text{CH}(\text{NH}_2)-\text{COOH}$	Axit glutamic (Glu)
$\text{H}_2\text{N}-(\text{CH}_2)_5-\text{COOH}$	Axit ε -aminocaproic
$\text{H}_2\text{N}-(\text{CH}_2)_6-\text{COOH}$	Axit ω -aminocaproic
	Lyzin (Lysine, Lys) Axit α, ε -điamino caproic Axit 2,6-điamino hexanoic

VD1 : Tên gọi của aminoaxit nào dưới đây là **đúng** ?

A. $\text{H}_2\text{N}-\text{CH}_2-\text{COOH}$ (glixerin)

B. $\text{CH}_3-\text{CH}(\text{NH}_2)-\text{COOH}$ (anilin)

C. $\text{CH}_3-\text{CH}(\text{CH}_3)-\text{CH}(\text{NH}_2)-\text{COOH}$ (valin)

D. $\text{HOOC}-(\text{CH}_2)_2-\text{CH}(\text{NH}_2)-\text{COOH}$ (axit glutaric)

VD2 : Tên gọi của hợp chất $\text{C}_6\text{H}_5-\text{CH}_2-\text{CH}(\text{NH}_2)-\text{COOH}$ như thế nào?

A. Axitaminophenyl propionic.

B. Axit 2-amino-3-phenyl propionic.

C. Phenylalanin

D. Axit 2- α -amino-3-phenyl propanoic.

VD3 : α - aminoaxit là aminoaxit mà nhóm amino gắn ở cacbon ở vị trí thứ mấy?

A. 1

B. 2

C. 3

D. 4

VD 4 : Viết công thức cấu tạo các đồng phân amino axit ứng với công thức phân tử và gọi tên

$\text{C}_3\text{H}_7\text{NO}_2$	$\text{C}_4\text{H}_9\text{NO}_2$
-----------------------------------	-----------------------------------

--	--

VD 5 : Phát biểu nào dưới đây về aminoaxit là **không đúng** ?

- A. Aminoaxit là HCHC tạp phức, phân tử chức đồng thời nhóm amino và nhóm cacboxyl.
- B. Hợp chất H_2NCOOH là aminoaxit đơn giản nhất.
- C. Aminoaxit ngoài dạng phân tử ($H_2N-R-COOH$) còn có dạng ion lưỡng cực ($H_3N^+RCOO^-$)
- D. Thông thường dạng ion lưỡng cực là dạng tồn tại chính của aminoaxit.

VD 6 : Khẳng định nào sau đây **không đúng** về tính chất vật lí của aminoaxit?

- A. Tất cả đều chất rắn.
- B. Tất cả đều là tinh thể, màu trắng.
- C. Tất cả đều tan trong nước.
- D. Tất cả đều có nhiệt độ nóng chảy cao.

TÍNH CHẤT HÓA HỌC - ỨNG DỤNG

1. Tính chất nhóm $-COOH$:

- + Tác dụng dung dịch kiềm : $H_2N-CH_2-COOH + NaOH \rightarrow H_2N-CH_2-COONa + H_2O$
- + Phản ứng este hóa : $H_2N-CH_2-COOH + C_2H_5OH \rightarrow H_2N-CH_2-COO-C_2H_5 + H_2O$

2. Tính chất nhóm $-NH_2$:

- + Tác dụng với axit vô cơ mạnh : $HOOC-CH_2-NH_2 + HCl \rightarrow HOOC-CH_2-NH_3Cl$
- + Tác dụng với HNO_2 : $HOOC-CH_2-NH_2 + HNO_2 \rightarrow HOOC-CH_2-OH + N_2 + H_2O$

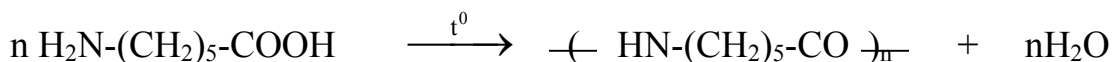
VD 1: Aminoaxit *không* thể phản ứng với:

- A. Ancol
- B. dd Br_2
- C. Axit (H^+) và axit nitro
- D. Kim loại, oxit bazơ, bazơ và muối

VD 2 (CĐ – 2011): Phát biểu nào sau đây là đúng?

- A. Amino axit là hợp chất có tính lưỡng tính.
- B. Trong môi trường kiềm, đipeptit mạch hở tác dụng được với $Cu(OH)_2$ cho hợp chất màu tím.
- C. Trong một phân tử tetrapeptit mạch hở có 4 liên kết peptit.
- D. Các hợp chất peptit kém bền trong môi trường bazơ nhưng bền trong môi trường axit.

3. Phản ứng trùng ngưng (phản ứng ngưng tụ) :

4. Ứng dụng :

- + Aminoaxit thiên nhiên là nguyên liệu tạo ra các loại protein của cơ thể sống.

- + Dùng trong thực phẩm như muối mononatri glutamat (bột ngọt); methionin (thốc bổ gan)...
- + Nguyên liệu sản xuất tơ, nylon - 6, nylon -7 ...

TOÁN VỀ AMINO AXIT

+ Gọi CTTQ của aminoacid $(\text{NH}_2)_x\text{-R-(COOH)}_y$. Khi cho aminoacid t/d với HCl hoặc NaOH thì

$$\text{Lúc đó: } \text{NH}_2 = x = \frac{n_{\text{HCl}}}{n_{\text{aminoacid}}}; \quad \text{COOH} = y = \frac{n_{\text{NaOH}}}{n_{\text{aminoacid}}}$$

Từ đó suy ra số nhóm $-\text{NH}_2$ và số nhóm $-\text{COOH}$, xác định R là ta suy ra CTPT hay CTCT aminoacid.

VD: 0,01 mol aminoaxit A phản ứng vừa đủ với 0,02 mol HCl hoặc 0,01 mol NaOH. Công thức của A có dạng:

- A. H_2NRCOOH B. $(\text{H}_2\text{N})_2\text{RCOOH}$ C. $\text{H}_2\text{NR(COOH)}_2$ D. $(\text{H}_2\text{N})_2\text{R(COOH)}_2$

+ Khi đốt cháy aminoacid thì: $\text{C}_x\text{H}_y\text{O}_z\text{N}_t + (x + \frac{y}{4} - \frac{z}{2}) \text{O}_2 \rightarrow x\text{CO}_2 + \frac{y}{2}\text{H}_2\text{O} + \frac{t}{2}\text{N}_2$

VD: Một hợp chất chứa các nguyên tố C, H, O, N có phân tử khối bằng 89 đvC. Đốt cháy hoàn toàn 1 mol hợp chất thu được 3 mol CO_2 0,5 mol N_2 và a mol hơi nước. CTPT của hợp chất đó là?

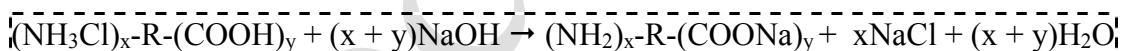
- A. $\text{C}_4\text{H}_9\text{O}_2\text{N}$ B. $\text{C}_2\text{H}_5\text{O}_2\text{N}$ C. $\text{C}_3\text{H}_7\text{NO}_2$ D. $\text{C}_3\text{H}_5\text{NO}_2$

Một số phản ứng dạng tổng quát:

+ **Với HCl:** $m_{\text{aminoacid}} + m_{\text{HCl}} = m_{\text{muối}}$

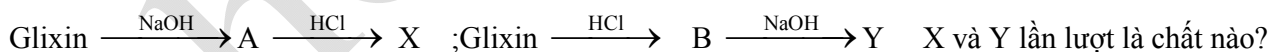

Nếu cho muối này tiếp tục tác dụng với dung dịch kiềm (ví dụ NaOH), nhóm $(-\text{NH}_2)$ được giải phóng (tạo lại amin), đồng thời nhóm $(-\text{COOH})$ bị trung hòa cho ra muối.

+ **Với NaOH:** $(\text{NH}_2)_x\text{-R-(COOH)}_y + y\text{NaOH} \rightarrow (\text{NH}_2)_x\text{-R-(COONa)}_y + y\text{H}_2\text{O}$

VD1: Cho các dãy chuyển hóa:

- A. Đều là $\text{ClH}_3\text{NCH}_2\text{COONa}$ B. $\text{ClH}_3\text{NCH}_2\text{COOH}$ và $\text{ClH}_3\text{NCH}_2\text{COONa}$
 C. $\text{ClH}_3\text{NCH}_2\text{COONa}$ và $\text{H}_2\text{NCH}_2\text{COONa}$ D. $\text{ClH}_3\text{NCH}_2\text{COOH}$ và $\text{H}_2\text{NCH}_2\text{COONa}$

Giải:

VD2: Cho 0,1 mol A (α - aminoaxit dạng $\text{H}_2\text{N-R-COOH}$) phản ứng hết với HCl tạo 11,15g muối. A là?

- A. Glixin   B. Alanin   C. Phenylalanin   D. Valin